

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΜΗ'

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1977

ΤΕΥΧΟΣ Γ

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΙΚΟΝΙΟΥ

(ca. 341/5 — 395/400)

«ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΟΥΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ» *

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΜΠΟΝΗ

Όμοτιμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

XXXIV. 1. / (φ. 182α) Δέον παραβάτας αὐτοὺς
λέγεσθαι, ὅτι τὰς πρὸς Θεὸν συνθήκας παρ(έβη)σαν. Ἐπεὶ
ποῦ θήσομεν ἕκαστον; Ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
παρὰ τῶν ἱερέων τοῦ Θ(εο)ῦ. Μετὰ τὸ βάπτισμα ἐτράφησαν
5 τῷ ἁγίῳ Σώματι καὶ τῷ τιμίῳ Αἵματι τοῦ Χρι(στο)ῦ. 2.
Ἄρα φυλάσσουσι ταύτας τὰς παραδόσεις; Ἐν τούτων ἑάν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 224 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

3. ἐν Μπ.: ἐκ F.

5. Πβλ. Ματθ. 26,26. Μάρκ. 14,22. Λουκ. 22,19. Α' Κορ. 11,24. Ἐβρ. 10,10.
Α' Πέτρ. 2,24. — Ματθ. 26,28. Μάρκ. 14,24. Λουκ. 22,20. Α' Κορ. 11,25. Ἰω. 6, 53-56.
Πράξ. 20,28. Ῥωμ. 3,25. Ἐφ. 1,7. Ἐβρ. 9,14. 10,29. Α' Πέτρ. 1,19Α. Α' Ἰω. 1,7.
Ἀποκ. 1,5. 7,14. 12,11.

6. «παραδόσεις»: Κ.Δ. Ματθ. 15,2. Μάρκ. 7,3.5. Ματθ. 15,3.6. Μάρκ. 7,13.9.8.
Α' Κορ. 11,2. Γαλ. 1,14. Κολ. 2,8. Β' Θεσσ. 2,15. 3,6. — Π.Δ. Πβλ. Α' Ἐσδρα 9,39.
Παρά τοῖς Ἐκκλ. Συγγρ. δυσεξαρλήμητα εἶναι τὰ χωρία, μάλιστα ὑπὸ ποικίλης ἐννοίας
χρησιμοποιούμενα μετὰ τοῦ ὅρου «παραδόσεις». Ἡμᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ἱστορικο-δογματικὴ
σημασία τοῦ ὅρου. Π.χ. Γρηγ. Νύσσ. 46, 72Α. «πεπίστευται γὰρ ἕκ τε τῆς κοινῆς ὑπο-
λήψεως, καὶ ἐκ τῆς τῶν Γραφῶν παραδόσεως». 46, 369Α. «τάς... ἐκ τῆς ... Γραφῆς...
ὑποθήκας ἔξεστιν... ἐξ ἀμφοτέρων τῶν Διαθηκῶν ἀναλέξασθαι· πολλὰ μὲν γὰρ ἐν Προφήταις
καὶ Νόμῳ, πολλὰ δὲ ἐν εὐαγγελικαῖς τε καὶ ἀποστολικαῖς παραδόσεσι πάρεστιν... λαβεῖν».
Ἰω. Δαμ. 94, 792Α. «τὰ παραδεδομένα ἡμῖν διὰ τε Νόμου καὶ Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων
καὶ Εὐαγγελιστῶν δεχόμεθα... μὴ... ὑπερβαίνοντες τὴν θεῖαν παράδοσιν». Κλήμ. Ἀλ. 9,
552. «μία γὰρ ἡ πάντων γέγονε τῶν ἀποστόλων ὥσπερ διδασκαλία, οὕτως δὲ καὶ ἡ παρά-
δοσις». Εὐσ., Ἐ. Ἰ. 20, 465. «Μοντανόν... παρὰ τὸ κατὰ παράδοσιν καὶ κατὰ διαδοχὴν ἄ-

τις ἀρνήσηται, ὅλα ἡρνήσατο. Ἐὰρ οὖν τὰ τρία φυλάττουσι, τὸ Βάπτισμα, τὸ Σῶμα, τὸ Αἶμα; 3. Εἷς ἱερεὺς τὴν τριάδα σοι τῶν μυστηρίων παρέδωκεν. Οὐ δύνασαι τὸ μὲν κρατεῖν, τὸ δὲ ἀφιέναι. Εἰ μὲν ἄλλος ἦν ὁ βαπτίσας σε καὶ ἄλλος ὁ

5 Σῶμα ἐπιδούς καὶ ἕτερος ὁ τὸ Αἶμα, ἔλεγεσ ἄν: «οἱ δύο ἀληθῶς μοι παρέδωκαν, ὁ δὲ τρίτος ἐνέπαιξέ μοι!»! Νυνὶ δὲ παρ' ἐνὸς ἱερέως πάντα τὰ μυστήρια ὑπεδέξω. 4. Ἐὰν αὐτὸν λέγῃς ἱερέα Χρ(ιστο)ῦ, φύλασσε τὰ μυστήρια, ἵνα μὴ γένη παραβάτης. Εἰ δὲ οὐ λέγεις αὐτὸν ἱερέα, κατηχούμενον αὐ-

νωθεν τῆς Ἐκκλησίας ἔθος... προφητεύοντα». Ὠριγ. 17, 157Α. «πατρὸς μὲν ἀκούομεν λόγους, τῆς Γραφῆς· μητρὸς δὲ τὰς ἀγράφους παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας· ὅποιον τὸ νηστεύειν ἐν Παρασκευαίς, καὶ ἕτερα τοιαῦτα». Ἀποστ. Δ/γαί, παρ' Εὐδ., Ἐ. Ἰ. 20, 1137Β. «ὁρίσαι ταῦτα ἀπὸ τῶν ἀποστόλων παραδόσει σύμφωνα ἂν εἴη... δυνήσεται ὑμῶν ἡ σύνεσις κατὰ τὸν τῆς Ἐκκλησίας κανόνα καὶ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν οὕτω ρυθμίσαι τήν... χειροτονίαν, ὥς ἂν ὁ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιστήμης ὑψηλῇται λόγος». Μ. Ἀθαν. 25, 708. Ἰουστίν. 86, 1033Α. Λεοντ. Νεαπ. 93, 1584Β. Ἀναστ. Σιν. 89,40. Ἰω. Δαμ. 95,69. Μ. Βασ. 29, 665. 32, 513Β. 32, 188Α-193Α. Γρηγ. Νύσσ. 45, 881: «ἡ τῆς θείας μυσταγωγίας παράδοσις». Ἰουστ. Διάλ. 6, 557Β. Α' Κλήμ. Ῥώμ. «ἀπολίπωμεν τὰς κενὰς... φροντίδας, καὶ ἔλωμεν ἐπὶ τὸν εὐκλεῆ καὶ σεμνὸν τῆς παραδόσεως ἡμῶν κανόνα». Διογν. 11,6. «Εὐαγγελίων πίστις ἰδρυταὶ καὶ ἀποστόλων παράδοσις φυλάσσεται». Εἰρην. 7, 552Β. 849Β. Ἐπιφ. 41, 568Β. Κλήμ. Ἀλ. 8, 700Α. 753Β. 9, 96Α. 284Α. 8, 1216. 9, 532Β. 537Α. 544Α. Εὐσ. Καισ. 24, 728. Μ. Ἀθαν. 25, 429Α. 26, 721Β. 1080Α. Σαραπ. 18, 1224Β. Μ. Βασ. 32, 96Α. 112. Γρηγ. Νύσσ. 45, 312Α. 653Β. Χρυσ. Ὁμιλ. 4,2 εἰς Β' Θεσσ. Μ. 62,488. Ἀναστ. Ἀντιοχ. 89, 1389. Ἀναστ. Σιν. 89, 109Β. Κλήμ. Ἀλ. 9, 356Β. Ὠριγ. 13, 501. Διδύμ. 39, 805Β. Πρωκ. Γαζ. 87, 301Β. Γρηγ. Νύσσ. 45, 80. Εὐσ. Καισ. 24, 728Μ. Ἀθαν. 26, 593. 1080Α. Μ. Βασιλ. 32, 96Α. 188Α: «τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πεφυλαγμένων δογμάτων καὶ κηρυγμάτων, τὰ μὲν ἐκ τῆς ἐγγράφου διδασκαλίας ἔχομεν, τὰ δὲ ἐκ τῆς τῶν ἀποστόλων παραδόσεως διαδοθέντα ἡμῖν ἐν μυστηρίῳ παρεδεξάμεθα, ἅπερ ἀμφοτέρω τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχει πρὸς τὴν εὐσέβειαν». «Οὗτος ὁ λόγος τῆς τῶν ἀγράφων παραδόσεως, ὥς μὴ καταμεληθεῖσαν τῶν δογμάτων τὴν γνώσιν ἐν καταφρόνητον τοῖς πολλοῖς γενέσθαι διὰ συνήθειαν». Ἐπιφ. 41, 1048Β: «δεῖ δὲ καὶ παραδόσει κεχρησθαι· οὐ γὰρ πάντα ἀπὸ τῆς θείας Γραφῆς δύναται λαμβάνεσθαι, διὸ τὰ μὲν ἐν Γραφαῖς, τὰ δὲ ἐν παραδόσει παρέδωκαν οἱ... ἀποστολοὶ... παρέδωκαν... ἀπόστολοι... ἁμαρτὲς εἶναι τὸ μετὰ τὸ ὁρίσαι παρθενίαν εἰς γάμον τρέπεσθαι». Ἀναστ. Σιν. 89, 40: «τὸ κοινωεῖν νησιτικόν... τὸ προσεύχεσθαι κατὰ ἀνατολὰς... οἷον... ὅτι παρθένος ἔμεινε μετὰ τόκον ἢ Θεοτόκος. Καί, ὅτι ἐν σπηλαίῳ ἔτεκε, καὶ ἕτερα πολλά». Ὠριγ. 13, 829Α. Φωτ. Πατρ. 104, 872: «κατὰ τὴν τῶν ἐβδομήκοντα καὶ τοῦ Ἀκύλα παράδοσιν». Γρηγ. Ναζ. 36, 124. — Πολλὰ σχετικὰ χωρία ἀπαντῶσι καὶ μετὰ τοῦ ρ. «παραδίδωμι».

9. «κατηχούμενον»: Κ.Δ. Πβλ. Λουκ. 1,4. Πράξ. 18,25. 21,21. 24. Ρωμ. 2,18. Α' Κορ. 14,19. Γαλ. 6,6. — Δὲν ἀπαντᾷ ἡ λ. ἐν τῇ Π.Δ. — Παρὰ τοῖς ἐκκλ. συγγρ. δυσεξαρτίμητα χωρία μετὰ τοῦ ρ. «κατηχ-έω». Π.χ. Κλήμ. Ἀλ. 8, 292: «κατήχησα ὑμᾶς ἐν Χριστῷ... τροφῇ τῇ πνευματικῇ». Εἰρην. 7, 1049Β. Ἀποστ. Δ/γαί 3,5,3. Ἐπιφ.

- τὸν λέγεις καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χρ(ιστο)ῦ ἀλλότριον· ἀλλα-
 χοῦ γὰρ οὐδαμοῦ ἐβαπτίσθη. 5. Καὶ ὥσπερ οἱ εἰς τὸν Ὑῖδον
 τοῦ Θ(εο)ῦ βλασφημοῦντες, εἰς αὐτὸν τὸν Π(ατέ)ρα καὶ εἰς
 τὸ Πν(εῦμ)α τὸ Ἅγιον ἀσεβοῦσιν. Οὕτως ἐστὶν εὐρεῖν καὶ
 5 εἰς τὴν τριάδα τῶν μυστηρίων. Ἐάν τις ἐν ἐξ αὐτῶν ἀθετή-
 σῃ, τὴν τριάδα ἡθέτησεν. Ἀθετήσας οὖν τὰ μυστήρια τοῦ
 Χ(ριστο)ῦ καὶ ἀποστατήσας τῆς Ἐκκλησίας, δικαίως πα-
 ραβάτης ὀφείλεις ὀνομάζεσθαι. 6. Καὶ ἵνα σε πείσω, ὅτι
 καὶ τῶν παραβατῶν τῶν ἐν τοῖς διωγμοῖς ἀσεβέστερος τυγ-
 10 χάνεις· ἐκεῖνοι, μὴ φέροντες πολλάκις τὰς πληγὰς, ἠναγκά-
 σθησαν δι' ἀσθένειαν σώματος πολλάκις ἀρνήσασθαι, ἐλεει-
 νοὶ καὶ πολλῶν θρήνων ἄξιοι. Ἀλλ' ὅμως μεταγνόντες τὴν
 ζωὴν αὐτῶν πᾶσαν πολλάκις ἀπωδύροντο, / (φ. 182β) ἵνα
 ποτὲ αὐτοῖς ὁ Θ(εο)ς διαλλαγῇ καταξίωσῃ πάλιν αὐτοὺς

4. «ἀσεβοῦσιν»: πρὸ τῆς λ. ὁ κῶδ. γράφει «βλασφημοῦσιν», ἀλλ' ἄνωθεν καὶ κάτω
 τῆς λέξεως σημειώνει ὁ ἀντιγραφεὺς τὴν λ. διὰ στιγμῶν, ἐπισημαίνων ὅτι πρέπει νὰ δια-
 γραφῇ ἡ λέξις αὕτη καὶ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ἐν συνεχείᾳ λ. «ἀσεβοῦσιν». Πλὴν τῆς στί-
 ξεως, ἣν προσημείωσαμεν, ὁ κ. δὲν ἐμφανίζει σφάλματα ἢ ἀνορθογραφίας, παραναγνώσματα
 ἢ καὶ παραλείψεις.

41, 1073A. Ψευδο-Ἀθαν. 28, 421A. Β' Κλήμ. 17,1: «ἀπὸ τῶν εἰδῶλων ἀποσπᾶν καὶ
 κατεχεῖν». Κλήμ. Μ. 2, 48B. Εἰρην. 7, 900B. Κλήμ. Ἀλ. 9, 348M. Ἀθαν. 27,176B. Εἰ-
 ρην. 7, 909A. Ἐπιφ. 42, 372B. Μ. Ἀθαν. 26, 28B. Μ. Βασ. 31, 425B. Εὐσ. Ἐ. Ἰ. 20,
 477A. Μ. Ἀθαν. 25, 697A. 27,33B. 26, 1438. Καν. Οἰκουμ. Συν. Β' (381) καν. 7. Τρούλ.
 κ. 95. Μ. Βασ. 32, 721A. Ὠριγ. 17,33. Μ. Ἀθαν. 25, 268A. Κυρίλ. Ἱεροσ. Κατήχ. 6,29.
 Ἀποστ. Δ/γαί 8, 38,1. 8,6, F. 2,14.8, 8, 2. Κυρίλ. Προκατ. 6. Α' Οἰκουμ. Σύν.κ. 14. κ. 2.
 Τιμόθ. Κ/πόλ. 86, 72B: «ἐπὶ διετίαν θέλει τοὺς τοιοῦτους Σαμαρεῖτας κατεχεῖσθαι». Μ.
 Ἀθαν. 25, 380A. Μαξ. Ὁμ. 91, 692. — Πολλὰ χωρία ἀπαντῶσι καὶ μετὰ τῆς λ. «κατή-
 χησις». Π.χ. Γρηγ. Νύσσ. 45, 565B: «φυτεύει μὲν γὰρ διὰ τῆς κατηχήσεως ὁ ἀπόστολος,
 ποτίζει δὲ βαπτίζων ὁ Ἀπολλῶς». Κλήμ. Ἀλ. 8, 285: «ἡ... κατήχησις εἰς πίστιν περιάγει,
 πίστις δὲ ἅμα βαπτίσματι ἀγίῳ παιδεύεται πνεύματι». 9,101A «γάλα μὲν ἡ κατήχησις πρώτη
 ψυχῆς τροφή νοηθήσεται, βρῶμα δὲ ἡ ἐποπτικὴ θεωρία». Εὐσ. Ε. Ἰ. 20, 528A: «τοῦ τῆς
 κατηχήσεως προέστη διδασκαλείου». Ἀμμων. 85, 1556: «δεῖ πρῶτον τὰς κατηχήσεις γί-
 νεσθαι καὶ... τότε... τὸ βάπτισμα».

6. «ἀθετεῖν»: Κ.Δ. Πβλ. Μάρκ. 6,26. 7,9. 7,30. 10,16. Ἰω. 12,48. Α' Κορ.
 1,19. Γαλ. 2,21. 3,15. Α' Θεσ. 4,8. Α' Τιμ. 5,12. Ἑβρ. 10,28. Ἰουδ. 8. Ἑβρ. 7, 18.
 9,26. Π.Δ. 60 φορές. «ἀθέτημα»: τρεῖς φορές. «ἀθέτησις»: 4άκις, ἀπαξ δὲ τὸ ρ.
 «ἀθετίζειν». — Παρὰ τοῖς ἐκκλ. συγγρ. πολλάκις καὶ ὑπὸ διαφόρους σημασίας τὸ ρ.
 «ἀθετ-έω», «ἀθέτησις», «ἀθετητής» καὶ ἀπαξ «ἀθετητικῶς» ἢ «ἀθετικῶς».

«εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ἀγίων». 7. Σὲ δὲ εἰς τοσοῦτον ἐσκότισεν ὁ διάβολος, ὥς (μὴ) ἐπιζητεῖν τὴν κοινωνίαν τῶν ἀγίων, ἀλλὰ τάναντία λέγειν, ἵ(να) μηκέτι εἰσέλθῃ εἰς τὸ στόμα σου τὸ βλάσφημον, τὸ φοβερόν καὶ
5 ἄγιον Αἷμα τοῦ Χ(ριστο)ῦ.

XXXV. 1. Ἴδὲ οὖν, πανταχόθεν ἀπεδείχθη οὐ μόνον Σαμάρειαν καινοτομήσας, ἀλλὰ καὶ παράβασιν. Καὶ ὥσπερ ὁ Σαμαρείτης διὰ τοῦ σχήματος τὴν ἀποστασίαν ἐποίησε καὶ ὑπὸ τῆς περιτομῆς ἐλέγχεται, ὅτι ποτὲ Ἰ(σραη)-
10 λίτης ἦν, οὕτως καὶ σύ· εἰ καὶ ἀπέσχισας ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἥ ἐκαινοτόμησας παράβασιν, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τῆς σφραγίδος

6. Ἴδε κ.: Ἰδὲ Μπ.

1. Ἐβρ. 10,19. Πβλ. Β' Πέτρ. 1,11.

7. «Σαμάρεια»: Κ.Δ. Λουκ. 17. 11. Ἰω. 4,4. 5,7. Πράξ. 1,8. 8,1. 5.9.14. 9,31. 15,3. — Π.Δ. Ἀπαντᾷ καὶ μετὰ τὴν γραφὴν «Σαμάρια» καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης ἀπαντῶσι καὶ τὰ ὀνόματα «Σαμάρ», «Σαμαράθ», «Σαμαραϊά», «Σαμαραῖος», «Σαμαράμ», «Σαμαρανεῖ», «Σαμαρεῖ», «Σαμαρειμῶθ», «Σαμάρειος», «Σαμαρείτης», «Σαμαρεῖτις», «Σαμαρί», «Σαμαριά», «Σαμαρία», «Σαμαρίθ», «Σαμαριμῶθ», «Σαμαρίται», «Σαμαρίτις». Ἀλλ' ἡ συνήθης γραφὴ εἶναι «Σαμάρεια» καὶ «Σαμαρείτης» ἢ «Σαμαρεῖτις» μετὰ ΕΙ. Οὕτως ἐν Κριτ. 10, 1.2. Γ' καὶ Δ' Βασιλ. πλειστάκις καὶ Β' Ἑσδρα 10, 32.41 (Σαμαρίας). Α' Παραλ. 12,6. Β' Ἑσδρ. 4,17. 7,3. Δ' Βασιλ. 10,1. 18,11. Γ' Βασιλ. 21,1. Δ' Βασιλ. 1,18. 17,32. Β' Παραλ. 36,5. Ἰεζ. 23,13. Α' Ἑσδρ. 2,15.21. Σοφ. Σειρ. 50,26. Ἰουδιθ 1,9. 4,4. Τωβιτ 14,4. Α' Μακκαβ. 3,10. 5,66. 10,38. Β' Μακκαβ. 15,1. Α' Παραλ. 4,37. Β' Παραλ. 11,19. Β' Ἑσδρ. 10,41 καὶ πολλάκις ἄλλαχοῦ. — Ὡς πρὸς τὸ ὄνομα «Σαμαρείτης» ἰδὲ τὰ ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ κεφ. XXXII. σημειωθέντα. 11. «σφραγίς»: Κ.Δ. Ρωμ. 4,11. Α' Κορ. 9,2. Β' Τιμ. 2,19. Ἀποκ. 5,1. 2.5.9. 6,1.3.5.7.8.9. 8,1. 7,2. 9,4. Ἐν συμβολικῇ ἐννοίᾳ χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ ρ. «σφραγίζειν», «σφραγίζεσθαι»: Π.χ. Β' Κορ. 1,22. Ἐφεσ. 1,13. 4,30. Ἀποκ. 7,3.4.5.8. 10,4. 22,10. 20,3. — Π.Δ. Ὑπὸ τὴν συνήθη σημασίαν ἀπαντᾷ πολλάκις τὸ ρ. «σφραγίζειν», ὥς καὶ ἡ λ. «σφραγίς». — Παρὰ τοῖς Ἐκκλ. Συγγρ., δυσεξαριθμητὰ εἶναι τὰ χωρία μετὰ τοῦ ρ. «σφραγίζειν», ὥς καὶ μετὰ τῆς λ. «σφραγίς» καὶ μάλιστα ὑπὸ διαφόρους σημασίας. Σημειώμεν ἀπλῶς χωρία ἐκφράζοντα ἐν συμβολικῇ ἐννοίᾳ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως διὰ τοῦ βαπτίσματος. Οὕτως Ἰπολ. Μ. 10, 945Α. Μ. Βασ. 29, 665: «ἔστι γὰρ τὸ βάπτισμα σφραγίς τῆς πίστεως, ἥ δὲ πίστις, θεότης συγκατάθεσις». Γερμαν. Κ/πόλεως Μ. 98, 452. Γρηγ. Ναζ. 36, 425Α. 325Β: «ἡ μὴ κινουμένη σφραγίς, ἡ ἀπάρáλλακτος εἰκὼν». Πλεῖστα χωρία καλοῦσι τὸν Ὑῖον «σφραγίδα» τοῦ Πα-

ἐλέγχῃ· τὸ γὰρ Βάπτισμα (ἐν) τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ
 ὑπεδέξω. 2. Πόθεν δέ σοι καὶ ἡ τοσαύτη ὁμοιότης πρὸς τὴν
 Σαμάρειαν; Ἔστω ἀπέσχισας· ἔστω ἐνομοθέτησας τοῖς
 5 ὑποσκελισθεῖσιν ὑπὸ σοῦ μηκέτι πατεῖν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ·
 μηκέτι ἀκοῦειν τῶν ἱερέων τῶν βαπτισάντων καὶ Χριστιανόν
 σε ποιησάντων· πόθεν δέ σοι καὶ ἡ τῶν σκευῶν παρατήρη-
 σις; Ἐκ ποίας παραδόσεως; 3. Ἄρα οἱ ἀπόστολοι κηρύσ-
 σοντες τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον καὶ τὴν Οἰκουμένην περιερχό-
 μενοι, χύτρας καὶ πινάκια περιφέροντες, πάντων Ἑλλήνων
 10 ὄντων καὶ πάντων μαινομένων εἰς εἰδωλολατρείαν, ἣ ἔχον-
 τες μεθ' ἑαυτῶν τὸν Χριστὸν ἤδεσαν, ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν
 κόσμῳ, ἀλλὰ «π ἄ ν τ α κ α θ α ρ ἄ τ ο ῖ ς κ α θ α ρ ο ῖ ς»
 καὶ ὅτι «ἀ γ ι ἄ ζ ε τ α ι δ ι ἄ λ ό γ ο υ Θεοῦ καὶ

1. (ἐν) τῇ Ἐκκλ.: + Μπ.

12. Τίτ. 1,15. Α' Τιμ. 4,5.

τρός. Καὶ ὁ σταυρὸς ὀνομάζεται πολλάκις «σφραγίς». — Τὴν «σφραγίδα» τοῦ βαπτίσματος ἀναφέρουσι καὶ οἱ ἐπόμενοι: Β' Κλήμ. Ρώμ. 7,6. 8,6. Ἑρμῆς, Παραβ. 8,6,3. Κύριλ. Ἱεροσ. Προκατήχ. 16: «μέγα, τὸ προκείμενον βάπτισμα... σφραγίς ἁγία, ἀκατάλυτος». Μ. Βασ. 31, 433Α: «σφραγίς ἀνεπιχείρητος». Κυριλ. Ἱεροσολ. Κατ. 5,6: «μετὰ τὴν πίστιν ὁμοίῳ ἐκείνῳ (δηλ. τῷ Ἀβραάμ) τὴν πνευματικὴν λαμβάνομεν σφραγίδα· ἁγίῳ Πνεύματι διὰ τοῦ λουτροῦ περιτεμνόμενοι... τὴν καρδίαν». Κλήμ. Ἀλεξ. Μ. 9, 697Β: «ἡ ψυχὴ... τὸ τῆς ἀληθείας λαβοῦσα σφραγίσμα». Εὐσ. Καισ. 20, 1216Α: «ὥρα καὶ ἡμᾶς ἀπολαῦσαι τῆς ἀθανατοποιῶς σφραγίδος, ὥρα τοῦ σωτηρίου σφραγίσματος μετασχεῖν».

4. «ὑποσκελισθεῖσιν»: Κ.Δ. ἀγνοεῖ τὴν λ. Π.Δ. ἔχει τὸ ρ. «ὑποσκελίζειν», ὡς καὶ τὰς λ. «ὑποσκέλισμα» καὶ «ὑποσκελισμός». Ἰδὲ Ψαλμ. 16,13. 36,31. 139,4. Παροιμ. 10, 8. 26,18. 29,25. Ἱερειμ. 23,12. Παροιμ. 24,17. 11,3. 4. «πατεῖν»: Κ.Δ. Λουκ. 21, 24. 10,19. Ἀποκ. 11,2. 14,20. 19,15. — Π.Δ. 17άκις, δις δὲ ἀναφέρεται καὶ ἡ λ. «πάτημα».

6. «παρατήρησις»: Κ.Δ. ἀπαξ ἐν Λουκ. 17,20, τὸ δὲ ρ. «παρατηρεῖν» ἀπαντᾷ ἐν Μάρκ. 3,2. Λουκ. 6,7. 14,1. 20,20. Πράξ. 9,24. Γαλ. 4,10. — Π.Δ. τὸ ρ. μόνον ἐν Ψαλμ. 36,12. 129,3. Σουσάννα 12.15.16. Δανιήλ 6,12. — Παρὰ τοῖς Ἑκκλ. Συγγρ. ἀπαντᾷ πολ-
 λάκις καὶ ὑπὸ διαφόρους σημασίας. Π.χ. Ὁριγ. Μ. 14, 521Α: «παρατηρήσεων καὶ ἐξετά-
 σεων». Μ. Βασ. 30, 841. Θεόφ. Ἀλεξ. 65, 52Β. Μ. Ἀθαν. 26, 172Β. 241Β. Ψευδο-Ἀθαν. Μ. 28, 657Α. Μ. Βασίλ. 31, 1533Β. Εὐσ. Καισ. 20, 1001Β: «ἡ περὶ τῆς... ὁρησκείας ἀκρι-
 βῆς παρατήρησις». Χρυσ. Ὁμ. εἰς Ἑβρ. 33,3. Μ. 63, 228: «εἰ δεῖ παρατηρεῖν, ἐστὶ παρα-
 τηρεῖσθαι ὅθεν ὠφέλεια τοῖς παρατηροῦσιν ἔσται. Καλὴ παρατήρησις κακίας ἀποφυγὴ,
 καρδίας εὐθύτης, εὐσέβεια εἰς Θεόν, πίστις ὁρθή... μίᾳ ἐστὶ παρατήρησις, τὸ ἁμαρτίας ἀπέ-
 χεσθαι».

- ἐν τε ὑξ εως;» 4. Καὶ εἰσερχόμενοι πολλάκις εἰς οἶκον
 Ἑλληνας, εἰ ἡδυνήθησαν πείσαι τὸν οἰκοδεσπότην πιστεῦσαι
 τῷ Θεῷ, εὐθύς τὸν οἶκον Ἑκκλησίαν ἐποιοῦν, ὃ γέγονε καὶ
 ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως. Γενομένου τοῦ ἁγίου ἀποστόλου
 5 Παύλου ἐν τῷ οἴκῳ Ὀνησιφόρου, οὐκ ἠρώτησεν ὁ ἀπό-
 στολος ποῖα καθαρὰ σκεύη καὶ ποῖα ἀκάθαρτα, ἀλλ' αὐτὸν
 τὸν οἶκον, ὡς προείπομεν, Ἑκκλησίαν ἐποίησεν.

- XXXVI. 1. Ἵνα δὲ πείσωμεν αὐτούς, ὅτι διὰ κενο-
 δοξίαν καὶ ἀλαζονείαν τῶν σκευῶν ἀπέχονται, καὶ ὅτι εἰς
 10 τοσοῦτον «ἐσ(κο)τίσθη ἡ ἀσύνετος αὐ-
 τῶν καρδία· καὶ φάσκοντες εἶναι / (φ. 183α)
 σο(φοί), ἐμωράνθησαν»· τὰς μελίσσας τὰς τὸ
 κηρίον ἐργαζομένας ὄν(τως) ὁρῶσι, πῶς ἐπὶ πάντα φέρον-
 ται, καὶ οὐ μόνον ἐπὶ βοτάνας καὶ ἄνθη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰ νεο-
 15 σφαγῇ τῶν κρεῶν καὶ ἐπὶ τὰ αἷματα. 2. Καὶ μάλιστα ἐστὶν
 ἰδεῖν καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τρύγης, πῶς ἐπὶ τὰς σταφυλὰς
 ἐπικαθέζονται καὶ ἔλκουσι τὸ ἐπὶ τῶν σταφυλῶν γλεῦκος,
 καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τὸ οἰκεῖον ἔργον ἐπειγομένας καὶ
 20 παρὰ τοῦ κτίσαντος. Αὐτοὺς δὲ τοὺς μελισσοουργοὺς οὐ βλέ-
 πουσιν οἶνον χρηστὸν τῷ τε κηρίῳ καὶ ταῖς μελίσσαις περιρ-

13. (ὄν)τως: Μπ.: (πάν)τως F. — Ἐκ τοῦ κ. ἐλλείπουν τὰ δύο ἢ τρία ἀρχικά γράμ-
 ματα τῆς λ.

10. Ῥωμ. 1,21.22. 11,10. Πβλ. Α' Κορ. 1,20.

5. «Ὀνησιφόρου»: Ἰδὲ ὅσα ἀνωτέρω ἐν σ. 112-121 ἐξετέθησαν. Αὐτόθι καὶ
 περὶ τῆς ἐρμηνείας τῆς φράσεως: «ἀλλ' αὐτὸν τὸν οἶκον... Ἑκκλησίαν ἐποίησεν».

14. «νεοσφαγῇ»: Οὔτε ἐν τῇ Κ.Δ. οὔτε καὶ ἐν τῇ Π.Δ. ὑπάρχει ἡ λ. Ἀπαντᾷ μόνον
 ἐν μὲν τῇ Κ.Δ. ἡ λ. «σφάγιον» ἐν Πράξ. 7,42, ἡ δὲ λ. «σφαγῇ» ἐν Πράξ. 8,32. Ῥωμ. 8,36.
 Ἰακ. 5,5. Τὸ δὲ ρ. «σφάζειν» ἀπαντᾷ ἐν Α' Ἰω. 3,12. Ἀποκ. 5,6.9.12. 6,4.9. 13,3.8. 18,
 24. — Ἐν δὲ τῇ Π.Δ. ἡ λ. «σφαγῇ» ἀπαντᾷ 23 φορές. Ἀπαξ τὸ ρ. «σφαγιάζειν», 5άκις ἡ
 λ. «σφάγιον» καὶ τὸ ρ. «σφάζειν» 79 φορές. 20. «μελισσοργός»: Δὲν ἀπαντᾷ ἡ λ. οὔτε
 ἐν τῇ Κ.Δ. οὔτε ἐν τῇ Π.Δ. Ἐν τῇ Κ.Δ. ὑπάρχει ἡ λ. «μελίσσιος» ἐν Λουκ. 24,42, καὶ ἡ λ.
 «μέλι» ἐν Ματθ. 3,4. Μάρκ. 1,6. Ἀποκ. 10,9.10. — Π.Δ. ἡ λ. «μέλι» 56 φορές καὶ ἡ λ.
 «μελίσσα» 8άκις, τρὶς ἡ λ. «μελίσσων» καὶ ἅπαξ ἡ λ. «μελικήριον».

ρέοντας; 3. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτο γλυκύ ἐστιν, ἡδέως τοῦτο ἐσθίουσι, γαστρίμαργοι ὄντες καὶ ἐξ αὐτοῦ οἶνον σκευάζοντες, τὴν μέθην ἑαυτῶν παραμυθοῦνται. 4. Εἰ διὰ τὴν καθαρότητα τῶν σκευῶν ἀπείχου, ἔδει μᾶλλον τοῦ μέλιτος
 5 ἀπέχεσθαι καὶ μὴ τοῦ πινακίου ἢ τοῦ ποτηρίου, τοῦ μηδεμίαν ἡδονὴν δυναμένου σοι παρέχειν. 5. Πάντως γὰρ καὶ τῆς Γραφῆς ἐπήκουσας, ὅτι τὸ μέλι ἀκάθαρτον γίνεται καὶ εἰς θυσιαστήριον, φησὶν ὁ νόμος, οὐκ ἀνενεχθήσεται.

3. «τὴν μέθην ἑαυτῶν παραμυθοῦνται»: Ἐσκέφθην νὰ διορθώσω: «τῇ μέθῃ ἑαυτοὺς παραμυθοῦνται». Πβλ. Liddell-Scott Λεξ. τ. III, 455 ἐν λ. «παραμυθεομαι» καὶ Κ.Σ. Κόντου, Κριτ. καὶ γραμματ. παρατηρ. ἐν «Ἀθηνᾶ» τ. Ζ' (1895) 298. Καί-τοι ἡ ἡμετέρα διόρθωσις πιστεύω ὅτι εἶναι προτιμητέα καὶ προσάδει πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου, ἐν τούτοις ἄφησα τὴν γραφὴν τοῦ κ. ἀνέπαφον, ἐπειδὴ ὁ σ. χρησιμοποιεῖ ἀπλουστέραν γλωσσικὴν διατύπωσιν, προσαρμοζόμενος εἰς τὴν ὁμιλουμένην τῆς ἐποχῆς του γλωσσικὴν ἔκφρασιν. 6. σοι: Μπ. F.: σε κ.

7. Λευϊτ. 2,11.

2. «γαστρίμαργοι»: Κ.Δ. μόνον ἡ λ. «γαστήρ»: Ματθ. 1,18.23. Λουκ. 1,31. Ματθ. 24,19. Μάρκ. 13,17. Λουκ. 21,23. Α' Θεσσ. 5,3. Τίτ. 1,12. Ἀποκ. 12,2. — Π.Δ. ἀπαξ ἡ λ. «γαστρίμαργος» ἐν Δ' Μακκαβ. 2,7. Ἀπαξ ἡ λ. «γαστριμαργία» ἐν Δ' Μακκαβ. 1,3, καὶ ἡ λ. «γαστήρ» 68 φορές. — Παρὰ τοῖς Ἑκκλ. Συγγρ. ἡ λ. «γαστρίμαργος»: Ἰσίδ. Πηλous. Μ. 78,305B: «ὁ νοῦς περνίξει τὰ πάθη τὰ γαστρίμαργα». Κλήμ. Ἀλ. 8, 381A. Ὠριγ. 13,333A. «γαστρίμαργος ἔξω τῆς Ἐκκλησίας». Ἀμφιλ. Σελευκ. 37, 1585A «τῶν γαστριμάργων, ὧν θεὸς ἡ κοιλία». Πολλάκις ἀπαντᾷ ἡ λ. «γαστήρ»: Κλήμ. Ἀλ. 8, 504. 724A. Γρηγ. Ναζ. 35, 880B. Ἰω. Δαμ. 96, 1084A. Κλήμ. Ἀλ. 9, 576A. Ἰσίδ. Πηλ. 78, 1341A. Μ. Βασ. ἀναφέρει ἐκ τοῦ Διδύμ. 29, 757 τὸ χωρίον «γαστήρ ἐπὶ Θεοῦ... πνευματικόν τι... αὐτὸ τὸ γεννητικόν τοῦ Θεοῦ». Ψευδο-Ἀθαν. 28, 1148A. Μακάρ. Αἰγ. 34, 721. — Ἐπίσης ἀπαντᾷ τὸ ρ. «γαστρέομαι» ἀπαξ, ἡ λ. «γαστρίδουλος» τρίς, τὸ ρ. «γαστριμαργέω» τρίς καὶ ἡ λ. «γαστριμαργία» ἐν Κλήμ. Ἀλ. 8, 397A «ἡ γαστριμαργία ἀκρασία περὶ τὴν τροφήν». Ἰσίδ. Πηλ. 78, 228 «μῆτηρ τῶν ἀλόγων παθῶν γαστριμαργία τοὺς πρῶτους ἀνθρώπους τῆς τρυφῆς ἐξεώσατο». Νεῖλ. 79, 1437 «γαστριμαργία τὸ δξέως ἐσθίειν καὶ πολλά, λαιμαργίαν δὲ τὸ ἐνηδύνεσθαι βρώμασιν». Δωροθ. 88, 1789 «ἡ μανία περὶ τὸ πληροῦσθαι τὴν γαστέρα... λέγεται γαστριμαργία ὅταν γένηται περὶ τὸν λαιμόν... ἡ ἡδονή, καλεῖται λαιμαργία». Ἀπόλλων. παρὰ Εὐσ. Καισ. 20, 476B. Δις ἀπαντᾷ καὶ ἡ λ. «γαστριμαργικός».

XXXVII. 1. Τὸ δὲ ἔλαιον ποίῳ λόγῳ ἐσθίεις; Οὐχ ὀρᾶς ἢ οὐκ ἤκουσας ὅτι εἰς νεοδόρους ἀσκούς τοῦτο ἐμβάλλουσι οἱ ταύτην τὴν πραγματείαν ἐμπορευόμενοι καὶ οὕτως διὰ πολλῶν ἡμερῶν κενώσαντες τοὺς ἀσκούς καὶ ἐκθλίψαντες τούτους τὸ ἔλαιον πιπράσκουσιν; 2. Αὐτοὺς δὲ τοὺς τρίβοντας τὴν ἐλαίαν οὐκ ἀκούεις ὑπαλείφοντας τὸν λεγόμενον ἄξονα στέατι χοίρου καὶ οὕτως τὸ ἔλαιον ἐκβάλλοντας,

2-3. ἐμβάλλουσιν: κῶδ.

2. Πβλ. Ματθ. 9,17. Μάρκ. 2,22. Λουκ. 5,37. Ἰωβ 32,19. 3. Πβλ. Ἰακ. 4,13. Β' Πέτρ. 2,3. 5. «ἔλαιον»: Πβλ. Ματθ. 25,3.4.8. Μάρκ. 6,13. Λουκ. 7,46. 10,34. 16,6. Ἐβρ. 1,9. Ἰακ. 5,14. Ἀποκ. 6,6.

2. «νεόδορος» καὶ «νεόδαρτος» ὁ ἐκδαρθεὶς, νωστὶ γδαρμένος. Ἡ λ. δὲν ἀπαντᾷ οὔτε ἐν τῇ Κ. οὔτε ἐν τῇ Π.Δ. οὔτε καὶ τὸ ρ. «ἐκδέρω». 2. «ἀσκός»: Κ.Δ. ἀπαντᾷ τρίς καὶ ἐν τῇ Π.Δ. 15άκις. Παρὰ δὲ τοῖς Ἐκκλ. Συγγρ. οὐδαμοῦ ἐνετύχμεν τῇ λ. 3. «πραγματεία»: Κ.Δ. ἀπαξ ἐν Β' Τιμ. 2,4. — Π.Δ. 8άκις, δις δὲ τὸ ρ. «πραγματεύεσθαι». Παρὰ τοῖς Ἐκκλ. Συγγρ. δὲν ἀπαντᾷ ἡ λ., ἀλλὰ μόνον ὁ «πραγματευτής» ἐν Acta Thomae B7σ.29.18 (J. A. Robinson, Texts and Studies, Cambridge). Ἐπιφ., βίος. Μ. 41, 25B. Παλλαδ., Λαυσ. 34, 1035B. Ἰωάν. Μόσχ. 87, 2928A. Μ. Βασ. 31, 629: «σύ... τῆς ἀγγελικῆς διαγωγῆς πραγματευτής». — Ἀπαντῶσι καὶ αἱ λ. «πραγματευτικός» δις καὶ ἀπαξ τὸ ἐπίρρημα «πραγματευτικῶς».

3. «ἐμπορευόμενοι»: Κ.Δ. δις (ἐσημειώθησαν τὰ χωρία προηγουμένως). — Π.Δ. 11άκις. — Παρὰ τοῖς Ἐκκλ. Συγγρ. ἀπαντᾷ τὸ ρ. ἐν Μ. Βασ. Μ. 31, 436A. Γρηγ. Νύσσ. 46, 420B. 44, 960B. 46, 829A. Χρυσ. Ὁμ. εἰς Ἰω. Μ. 59, 152. 426. Ἰω. Δαμ. 96, 881A. 41, 1029A. Θεοδώρ. 64, 460. — Ἀπαντῶσι καὶ αἱ λ. «ἐμπόρευμα» ἀπαξ: Ἰσιδ. Πηλ. 78, 316A. καὶ «ἐμπορία» Εὐσ. 22, 340. Χρυσ. Ὁμ. εἰς Ματθ. Μ. 58, 632. 4. «κενώσαντες»: Κ.Δ. ἀπαντᾷ τὸ ρ. «κενοῦν» ἐν Ῥωμ. 4, 14. Α' Κορ. 1,17. 9,15. Β' Κορ. 9,3. Φιλιππ. 2,7. — Π.Δ. τὸ ρ. δις ἐν Ἰερ. 14,2. 15,9. — Παρὰ τοῖς Ἐκκλ. Συγγρ. πολλάκις καὶ ὑπὸ διαφόρους ἐννοίας καὶ σημασίας. Π.χ. ὑπὸ τὴν σημασίαν τοῦ «κενώω» = ἀδειάζω, ἐξαντλῶ: Ἐρμᾶς, Παραβ. 9,22,3: «πολλοὶ ἐκενώθησαν ὑψοῦντες ἐκταύς». Ἐντολ. 11,14. Κλήμ. Ἀλ. 9, 381B «τῶν προτέρων διανοημάτων κενώσαντες ἑαυτούς». 9, 705A «κενοῖ τῆς ὕλης τὴν ψυχὴν ἢ νηστεία». Πβλ. 8, 509B. Ὠριγ. 14, 401A. Μεθοδ. Ὁλ. 18, 304B «κενωθέντες μὲν τοῦ ἐμφυσήματος τοῦ Θεοῦ, πληρωθέντες δὲ ἐπιθυμίας ὕλικης». Μ. Ἀθαν. 25, 104B. Ἐπιφ. 41, 648A. Γρηγ. Ναζ. 36, 101 «τὰ περιττὰ καὶ κενοῦντα τὸ ἑαυτοῦ δύνανται». Ἐπιφ. 41, 648A «κενώσαι τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν». Περαιτέρω ὑπὸ τὴν ἰδίαν που σημασίαν: Γρηγ. Ναζ. 37, 1286A. 38, 80A. Θεόδ. Στουδ. 99, 1181B. Γρηγ. Ναζ. 35, 937B. 38, 57A. Προκ. Γαζ. 87, 1309. Γρηγ. Ναζ. 37, 1273A. Νείλ. 79, 780A. Σωφρόν. Ἱεροσ. 87, 3273. — Μὲ τὴν θεολογικὴν ἐννοίαν Θεοφ. Ἀντιοχ. 6, 1088B. «ὁ Θεός... τοῦτον τὸν Λόγον ἐγέννησε προφορικόν... οὐ κενωθείς αὐτὸς τοῦ Λόγου, ἀλλὰ Λόγον γεννήσας καὶ τῷ Λόγῳ αὐτοῦ διὰ παντὸς ὁμιλῶν». Εὐσ. 22,352 «οὐ τοίνυν ὥς ἕτερον ἐν ἐτέρῳ... ἦν ὁ Υἱὸς ἀγέννητος ἐν τῷ Πατρὶ, μέρος ὦν αὐτοῦ δ' μεταβληθὲν ὕστερον καὶ κενωθὲν ἐκτὸς αὐτοῦ γέγονεν». Χριστολογικῶς δὲ τὰ πλεῖστα χωρία χρησιμοποιοῦσι τὸν δογματικὸν ὅρον «κενώσις». Π.χ. Ἰππολ. 10, 701B «ἐκεῖτο ἐν μνημείῳ, οὐχὶ κενωθὲν τῆς

ὥς καὶ αὐτὸ τὸ στέαρ ἐκθλιβόμενον ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῶν τὴν ἐλαίαν θλιβόντων καταστάζειν ἐπὶ τὸ ἔλαιον; 3. Ἀλλ' ὅμως σὺ ὁ καθαρὸς, ὁ τὰ ὄστρακα καὶ τὰ λοιπὰ σκευὴ βδελυσσόμενος, ταύτην ἡδέως ἐσθίεις μὴ διακρινόμενος. 4.
5 Καὶ ὅπου μὲν ἡδονὴ οὐ πρόσεστι, τοὔτεστι τῷ πινακίῳ ἢ τῷ ποτηρίῳ, ταῦτα βδελύσσει· ὅπου / (φ. 183β) (δ) ἐ γλυκύτης καὶ πιότης, ταῦτα ἡδέως ἐσθίεις.

(Συνεχίζεται)

3. Πβλ. Λευτ. 11,23έ. 4. «διακρινόμενος»: Πβλ. Ματθ. 21,21. Μάρκ. 11,23. Πράξ. 10,20. 11,2. Ῥωμ. 4,20. 14,23. Ἰακ. 1,6. 2,4. Ἰουδ. 9,22.

θεότητος». — Δυσεξαριθμητὰ εἶναι τὰ χωρία καὶ δὴ ἐν χριστολογικῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅρου «κένωσις». Ἀναφέρομεν ἀπλῶς χαρακτηριστικὰ τινά: Εὐσ. 22, 785 «τὴν οἰκονομίαν τῆς ἑαυτοῦ κενώσεως τε καὶ ταπεινώσεως». Θεοδότ. Ἀγκύρ. 77, 1317Α «οἰκονομίαν Θεοῦ καὶ διὰ κενώσεως συγκατάβασιν λέγομεν». Γρηγ. Ναζ. 35, 805 «ὡ Χριστοῦ κένωσις καὶ δούλου μορφὴ καὶ παθήματα». Σωφρόν. Ἱεροσ. 87, 3160Β «περὶ τῆς... σαρκώσεως, ταῦτόν δὲ εἰπεῖν ὑπερτάτης κενώσεως». Μάξ. 91, 457Β. Ὠριγ. 13, 264Α. Μ. Ἀθαν. 27, 260. Ὠριγ. 11, 1045Β «διὰ φιλανθρωπίαν ἑαυτὸν ἐκένωσεν ἵνα χωρηθῇται ὑπ' ἀνθρώπων δυνηθῇ». Γρηγ. Ναζ. 37, 656Α. Μάξ. 91, 57Β. Γερμ. Κ/πόλεως 98, 256Β. Γρηγ. Νύσσ. 45, 688Α. Κλήμ. Ἀλ. 8, 557Α. Μεθοδ. Ὀλ. 18, 73Β. Εὐσ. 24, 884Α. 765Α. Μ. Ἀθαν. 26,93. Γρηγ. Νύσσ. 45, 1208Α. Μ. Ἀθαν. 28, 1273Α. Γρηγ. Ναζ. 35, 432Β. Γρηγ. Νύσσ. 45, 705. Σωφρόν. Ἱεροσ. 87, 3273. Ἰω. Δαμ. 94, 793Β. Ὠριγ. 11, 406. 1052Α. 12, 416. Διον. Ἀρεοπ. 3, 649Α. Μεθόδ. Ὀλ. 18,157Α. Γρηγ. Ναζ. 36, 285Β. 636Α. 37, 459Α. 533Α. Γρηγ. Νύσσ. 45, 1164Β. Θεοδ. Μοψ. 66, 924Β. — Σημειοῦμεν τὰ ἀνωτέρω χωρία ἐνδεικτικῶς καὶ μόνον, διότι ὑπάρχει πλῆθος συναφῶν χωρίων μετὰ τοῦ δογματικοῦ ὅρου «κένωσις». — Σημειωθήτω ὅτι ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὅρος «κένωμα», σημαίνων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς «κενώσεως». Π.χ. Γρηγ. Νύσσ. 45, 1297 «μὴ οἶου τὸν Θεὸν κένωμά τι ἔχειν ἐν ἑαυτῷ ὃ ὑποδέδεκται τὸν περιεχόμενον». Ἐρμ., Ἐντολ. 11,3 «αὐτὸς γὰρ κενὸς ὢν κενὰ καὶ ἀποκρίνεται κενοῖς· ὁ γὰρ ἐὰν ἐπερωτηθῇ, πρὸς τὸ κένωμα τοῦ ἀνθρώπου ἀποκρίνεται». Ὠριγ. 13, 345Α «τὸ ἐπιδημῆσαν τῷ βίῳ ἐκένωσεν ἑαυτό, ἵνα τῷ κένωματι αὐτοῦ πληρωθῇ ὁ κόσμος. Εἰ δὲ ἐκένωσεν (ἑαυτὸ) ἐκεῖνο τὸ ἐπιδημῆσαν τῷ βίῳ, αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ κένωμα σοφία ἦν». Σεβερ. Γαβ. 56, 441 «κένωσις καὶ οὐδέν», «ἀόρατος δὲ λέγεται, οὐχ ὅτι οὐκ ἐφαίνεται, ἀλλ' ... ἀκόσμητος». Γρηγ. Νύσσ. 44, 80Β «τὴν ... αὐτὴν διάνοιαν ἐνδείκνυται ἡμῖν καὶ τὸ κένωμα καὶ οὐθέν· τὴν γὰρ χωρητικὴν τῶν ποιότητων δύναμιν τῇ τοῦ κενώματος φωνῇ παρεδήλωσεν», Εἰρήν. 7, 480Α. Κλήμ. Ἀλ. 9, 676Α.

1. «στέαρ»: Κ.Δ. δὲν ἀπαντᾷ. Π.Δ. 91 φορές. Παρὰ τοῖς Ἑκκλ. Συγγρ. μόνον δις καὶ μάλιστα ἡ λ. «στέας», ἀντὶ «στέαρ»: Θεόδ. Μοψ. 66, 165. J. B. A u f h a u s e r, *Miracula Georgii*, Leipzig (Teubner) 1913, 59,7. 3. «ὄστρακα»: Κ.Δ. δις καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ ἀποστ. Παύλου ἐν Β' Κορ. 4,7 καὶ Β' Τιμ. 2,20, μάλιστα διὰ τῆς χρήσεως τῆς λ. «ὄστράκιος». — Π.Δ. ἡ λ. «ὄστρακον» ἀπαντᾷ 15άκις. Ἡ λ. «ὄστράκιος» 19άκις. Ἀπαξ δὲ ἡ λ. «ὄστρακώδης», ἡ δὲ λ. «ὄστέον — ὄστον» 109 φορές. 7. «πιότης»: Κ.Δ. ἀπαξ ἐν Ῥωμ. 11,17-. — Π.Δ. 14άκις. Καὶ ἡ λ. «πίων» 19άκις. — Παρὰ τοῖς Ἑκκλ. Συγγρ. δὲν ἀπαντᾷ οὔτε ἡ λ. «πιότης» οὔτε καὶ ἡ λ. «πίων».